

ȘCOALA VIRUSATĂ 2
CUM ARATĂ ȘCOLILE DIN ROMÂNIA ȘI
MOLDOVA
PARTEA a II-a

Expert Forum este un think tank din București înființat de experți cunoscuți în politici publice și reforma administrației. Domeniile pe care le acoperim includ: reforma administrației și integritate; descentralizare și finanțe publice; reforma justiției și anticorupție; politici sociale și pensii; energie și transporturi; sănătate; procese electorale și cetățenie activă. Citește mai multe despre noi pe -a.

Programul **Școala pentru Democrație** urmărește să încurajeze gândirea critică și cetățenia activă în comunitățile locale prin susținerea profesorilor care predau cursuri din sfera educației pentru democrație în eforturile lor de cunoaștere și a înțelege cum să folosească instrumente non-formale de predare a unor noțiuni de cultură democratică și stat de drept și, în același timp, să lucreze cu autoritățile locale. Obiectivul nostru este să contribuim la îmbunătățirea calității procesului educațional astfel încât să crească interesul elevilor de a se implica în procesul decizional de la nivel local și să înțeleagă importanța existenței unor mecanisme democratice solide. Caută-ne pe www.expertforum.ro/scoalapentrudemocratie.

Septembrie 2020

Autor: Maria Cezar

Citește și partea I a raportului – www.expertforum.ro/raport-scoala-virusata

B | S | T The Black Sea Trust
for Regional Cooperation
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

Proiect finanțat printr-un grant al Black Sea Trust for Regional Cooperation. Opiniile exprimate în scris sau în publicațiile electronice nu reprezintă în mod necesar poziția Black Sea Trust, a German Marshall Fund sau a partenerilor săi.

Context

În România, școlile au fost închise în luna martie 2020, iar Ministerul Educației și Cercetării (MEC) a făcut profesorilor [recomandarea](#) de a desfășura cursurile online, de acasă. Profesorii s-au lovit astfel, în al doilea semestrul al anului școlar 2019-2020, de o abruptă tranziție spre online. Anul școlar a fost încheiat în mediul online, urmând să se redeschidă discuția despre următorul an școlar în luna septembrie.

În Republica Moldova, cursurile au fost suspendate din 10 martie 2020. Zece zile mai târziu Ministerul Educației a aprobat „[Metodologia privind continuarea la distanță a procesului educațional în condiții de carantină](#)” care stabilește modul de continuare a procesului educațional în instituțiile de învățământ primar, gimnazial și liceal în condiții de carantină.

Cum arată școala în anul școlar 2020 – 2021 în România?

Privind desfășurarea în cadrul acestui noi an școlar, MEC împreună cu Ministerul Sănătății (MS) au emis ordinul comun [nr. 5487/1494/01.09.2020](#), conform căruia avem trei scenarii de funcționare a școlilor, în funcție de rata incidenței cumulate, respectiv numărul total de cazuri noi din ultimele 14 zile raportat la 1.000 de locuitori. Cele trei scenarii sunt:

Scenariul 1 – Scenariul Verde

Scenariul 1 presupune participarea zilnică a tuturor preșcolarilor și elevilor la ore în unitățile de învățământ. Orele au loc față în față cu respectarea și aplicarea tuturor normelor de protecție.

Scenariul 2 – Scenariul Galben

Scenariul 2 este cel hibrid, iar el se aplică diferit în funcție de ciclul de educație despre care vorbim.

- Pentru preșcolari, elevii din învățământul primar și elevii în anii terminali (a VIII-a și a XII-a) participarea lor la cursuri are loc zilnic, față în față, cu respectarea și aplicarea tuturor normelor de protecție
- Pentru elevii de gimnaziu și liceu care nu se află în an terminal, participarea lor la cursuri are loc prin rotație de 1-2 săptămâni cu respectarea tuturor normelor de protecție

Scenariul 3 – Scenariul Roșu

Scenariul 3 presupune participarea tuturor preșcolărilor și elevilor la cursuri online.

Astfel, Direcțiile de Sănătate Publică Județene și cea a municipiului București, au responsabilitatea de a informa Inspectoratele Școlare Județene și cel al municipiului București și comitetele județene și cel al Municipiului București pentru situații de urgență cu privire la situația epidemiologică la nivelul fiecărei localități pentru a stabili scenariul în care funcționează școlile.

Care sunt criteriile epidemiologice în România?

Conform ordinului nr. 5487/1494/01.09.2020 emis de ministerul educației și cercetării împreună cu ministerul educației există următoarele criterii epidemiologice:

1. Rata incidenței cumulate este sub 1/1.000 de locuitori
În acest caz se poate opta între scenariul 1 sau scenariul 2 pentru fiecare unitate de învățământ. Se ia în calcul infrastructura și resursele unității de învățământ.
2. Rata incidenței cumulate este între 1 și 3/1.000 locuitori
În acest caz se aplică scenariul 2 pentru toate unitățile de învățământ din localitate.
3. Rata incidenței cumulate este peste limita de alertă de 3/1.000 locuitori.
În acest caz DSP județene sau a municipiului București prezintă CJSU/CMBSU analiza situației epidemiologice. În funcție de transmiterea comunitară și a focarelor existente, CJSU/CMBSU poate decide, prin emiterea unei hotărâri, suspendarea temporară a activităților didactice care presupun prezența față în față în școli. Astfel, se poate trece la scenariul 3, cursurile desfășurându-se online. Dacă o asemenea decizie nu este emisă, unitățile de învățământ vor funcționa în scenariul 2.

În cazul în care există confirmarea unuia sau mai multor cazuri de COVID-19 la nivelul unei unități de învățământ se aplică criteriile de suspendare a cursurilor școlare. Școala poate fi închisă timp de 14 zile, iar cursurile se vor desfășura online în această perioadă.

Cum arată școala în anul școlar 2020 – 2021 în Republica Moldova?

În cazul Republicii Moldova, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării (MECC) a emis ordinul [nr. 840/19.08.2020](#) privind organizarea și derularea cursurilor în unitățile de învățământ. Ordinul precizează că conducătorul instituției de învățământ are următoarele atribuții în vederea redeschiderii școlii:

- Evaluează capacitatea instituțională de desfășurare a activităților în condiții de siguranță ținând cont de factorii epidemiologici din localitate
- Stabilește modul de organizare a procesului educațional conform modelelor recomandate
- Asigură pregătirea instituției de învățământ pentru evaluarea intersectorială & pentru organizarea procesului educațional conform modelului selectat.

- Stabilește grupurile de elevi și de angajați supuși riscului sporit de infectare spre și de la școală și identifică măsuri de minimizare a acestora
- Asigură instituția cu cantități suficiente de apă curată și dezinfectanți
- Examinează posibilitatea de reamenajare a spațiilor
- Amenajează spații de așteptare pentru elevi.

Conducătorul instituției de învățământ trebuie să respecte următorul algoritm în alegerea modelului de organizare:

- Analizează modelele de organizare
- Se consultă, în mod obligatoriu, cu cadrele didactice, părinții/reprezentanții legali ai elevilor și cu elevii
- Coordonează împreună cu liderul sindical din instituție modelul selectat
- Cere aprobarea modelului la Consiliul Profesoral și la Consiliul de Administrație
- Întreprinde demersuri în vederea identificării resurselor financiare suplimentare necesare pentru adoptarea modelului
- Informează Organul Local de Specialitate în Domeniul Învățământului (OLSDÎ) despre modelul de organizare selectat.

Modelele de organizare a procesului educațional în Republica Moldova

- **Modelul 1:** Prezența fizică 100% la școală
Acest model este aplicabil în cazul instituțiilor de învățământ cu un număr rațional de elevi.
- **Modelul 2:** Învățarea în 2 schimburi
Acest model este aplicabil în cazul instituțiilor cu un număr mare de elevi, cu multe clase la paralelă.
- **Modelul 3:** Învățarea combinată
Acest model presupune împărțirea școlii în zile de prezență și în zile de comunicare la distanță
- **Modelul 4:** Învățarea de tip hibrid (zilnic)/ pe grupe
Acest model presupune 50% din numărul total de elevi la școală și 50% dintre elevi online. Astfel, clasa este împărțită în două grupe care fac pe rând câte o zi la școală, o zi online
- **Modelul 5:** Învățare alternată (săptămânal)
Acest model presupune împărțirea clasei în două grupe, una cu predare la școală, cealaltă cu predare online. Învățarea este alternată la o săptămână.
Modelul 4 și 5 se recomandă în situații de alertă și cazuri de identificare a mai multor cazuri de COVID-19 depistate la nivel național.
- **Modelul 6:** Învățare la distanță exclusiv online
Acest model se aplică în anumite cazuri punctuale de forță majoră locală, multe cazuri de COVID-19 pozitiv într-o clasă/școală/localitate, cu respectarea izolării. La anularea situației extraordinare, se revine la unul din cele 4 modele descrise mai sus.
- **Modelul 7:** Învățare mixtă
Modelul dat presupune îmbinarea a două sau trei dintre modelele prezentate mai sus.

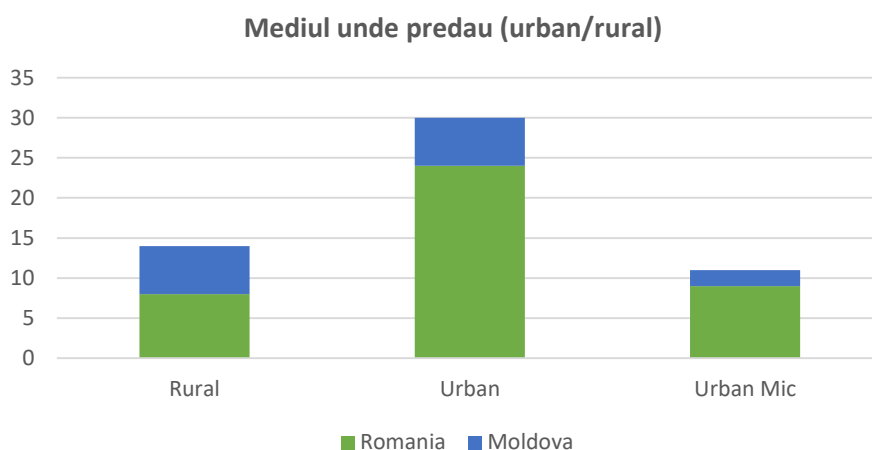
Despre chestionar

Expert Forum a trimis profesorilor din România și Republica Moldova – în luna august - [un scurt chestionar](#) pentru a afla dacă planurile de viitor anunțate și implementate de autoritățile din România și Republica Moldova sunt conectate la realitate și corespund eficient nevoilor cadrelor didactice, elevilor și comunităților din care aceștia fac parte. Raportul de față nu are rolul de a analiza în profunzime situația sistemului de învățământ, ci de a puncta rezultatele aplicării chestionarului, dar și ale unor discuții directe cu profesori din rețeaua [Scolii pentru Democrație](#). Întrucât numărul răspunsurilor nu este unul semnificativ, nu considerăm că aceste concluzii sunt neapărat reprezentative pentru practicile din toate unitățile de învățământ. Chestionarul explorează experiențe diferite și are în același timp și scopul de a identifica bune practici.

Profilul profesorilor

Chestionarul a fost aplicat în perioada 13 august – 1 septembrie 2020, în mediul online. Au răspuns 54 de profesori, din care 40 din România și 14 din Republica Moldova; 21 dintre profesori nu fac parte din rețeaua programului Școala pentru Democrație. Dintre aceștia, 14 de profesori au între 21 și 40 de ani, 27 între 41 și 50 de ani, 13 între 51 și 60 de ani. Toți profesorii care au răspuns la acest chestionar au ținut cursuri online în cadrul anului școlar 2020-2021.

În ceea ce privește nivelul de predare, 11 profesori predau numai la gimnaziu, 14 la liceu, 3 în ciclul primar, 19 atât la gimnaziu, cât și la liceu, 5 în ciclul primar și gimnaziu, iar 2 în toate cele 3 cicluri. Au răspuns profesori care predau cursuri diferite. În România cei mai mulți predau cursuri de profil uman, precum și istorie sau educație pentru societate. În Moldova, cei mai mulți respondenți predau istorie, precum și limba română.

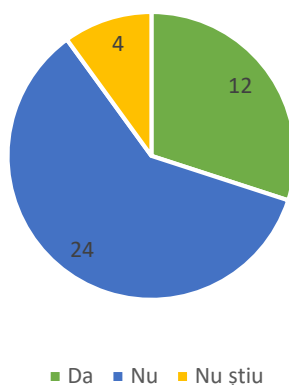

Educația în timp de criză – cum ar trebui să arate noul an școlar?

Deciziile luate de autorități (RO)

68% dintre profesorii din România consideră că deciziile luate de autorități (minister, inspectorate, direcții de învățământ sau școli) legate de organizarea educației online au fost elaborate în timp util. 33% dintre profesori consideră că deciziile nu au fost luate în timp util.

Deciziile luate de autorități au fost realiste?

Lipsa pregătirii pentru scenariile 2 și 3

Conform răspunsurilor profesorilor care consideră că deciziile luate de autorități nu sunt realiste un mare neajuns este lipsa de pregătire și îndrumare a profesorilor. Profesorii susțin că nu se simt pregătiți pentru tranziția în online și că nu se ține cont de situațiile în care elevii nu au opțiunea de a face cursuri online, situație preponderent întâlnită în mediul rural.

Atât profesorii cât și elevii nu au materialele de care au nevoie sau o conexiune la internet destul de puternică pentru a își desfășura activitatea online, problemă ridicată încă din anul școlar 2019-2020 care persistă în acest nou an școlar.

Deciziile luate de autorități (MD)

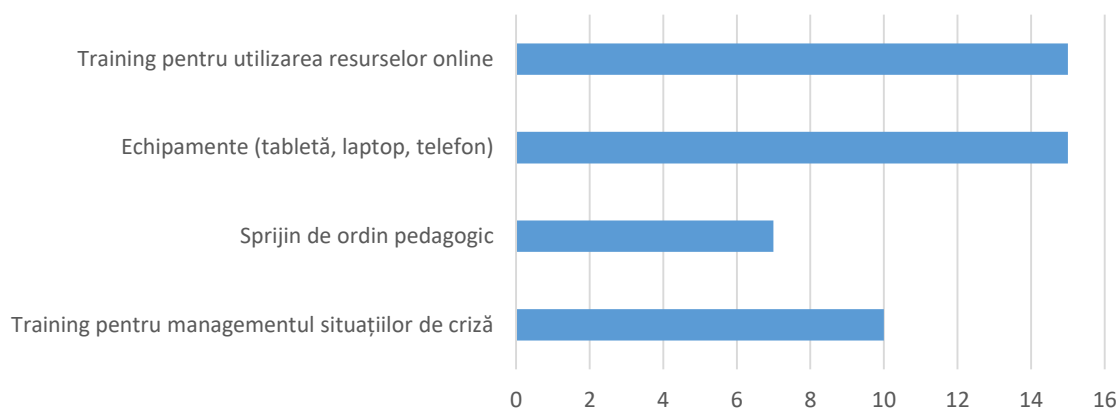
72% din profesorii din Republica Moldova consideră că deciziile luate de autorități (minister, inspectorate, direcții de învățământ sau școli) legate de organizarea educației online au fost elaborate în timp util. 28% dintre profesori consideră că deciziile nu au fost luate în timp util.

Profesorii consideră că un scenariu în care sunt toți pregătiți pentru trecerea în online fără pregătire sau traininguri de ajutor este unul nerealist.

Asistență tehnică & echipamente electronice (RO)

La întrebarea "Considerați că procesul de asistență tehnică și pedagogică a fost îmbunătățit pe parcurs?" 52% din profesori au răspuns afirmativ, în timp ce 48% din profesori au răspuns negativ, ceea ce ne arată că eforturile la nivel local au fost diferite și că nu toți profesorii au beneficiat neapărat de același nivel de sprijin.

Ce alte resurse ați fi avut nevoie pentru desfășurarea în bune condiții a unor astfel de cursuri online?

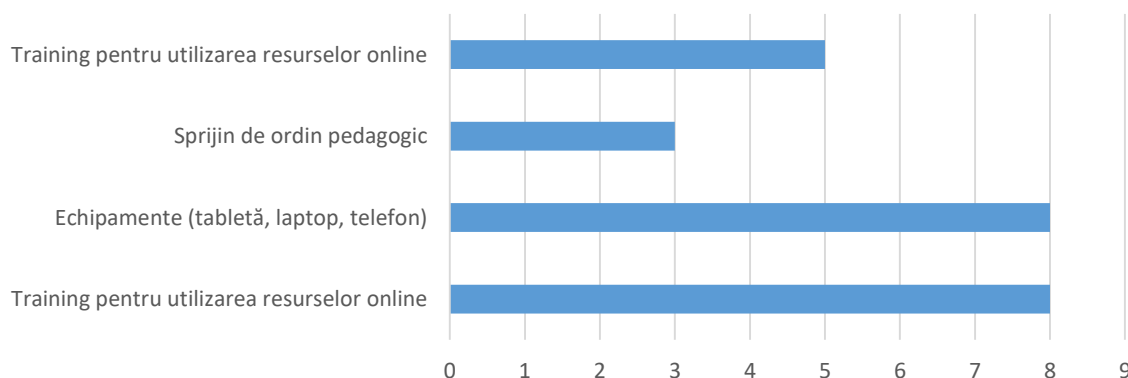

28% din profesori au primit echipamente pentru a-și continua activitatea, în timp ce 72% au răspuns că nu au primit. Dintre profesorii care au răspuns că Da, 36% sunt din mediul rural, iar 64% sunt din mediul urban.

Asistență tehnică & echipamente electronice (MD)

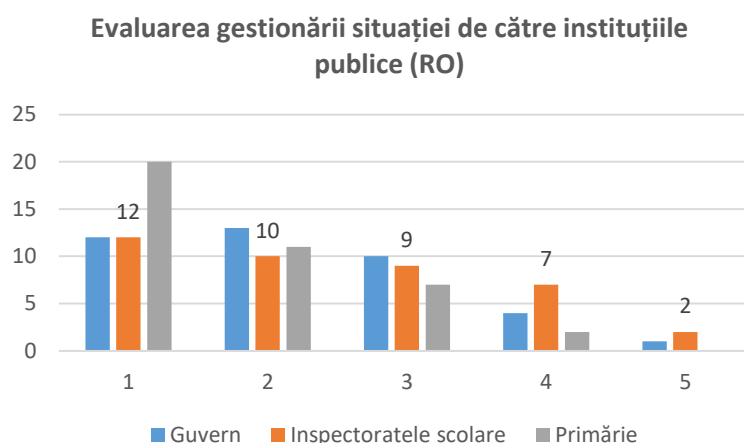
86% din profesori consideră că sprijinul pedagogic a fost îmbunătățit pe parcurs, în timp ce 14% din profesori au răspuns negativ.

Ce alte resurse ați fi avut nevoie pentru desfășurarea în bune condiții a unor astfel de cursuri online?

64% din profesori au primit echipamente de la școală sau de la organizații neguvernamentale pentru a-și continua activitatea, în timp ce 36% au răspuns că Nu.

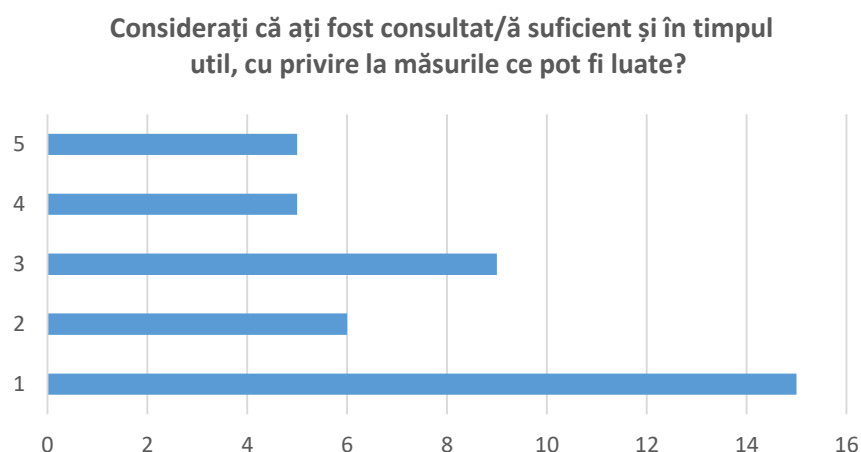
Gestionarea situației de către autorități (RO)

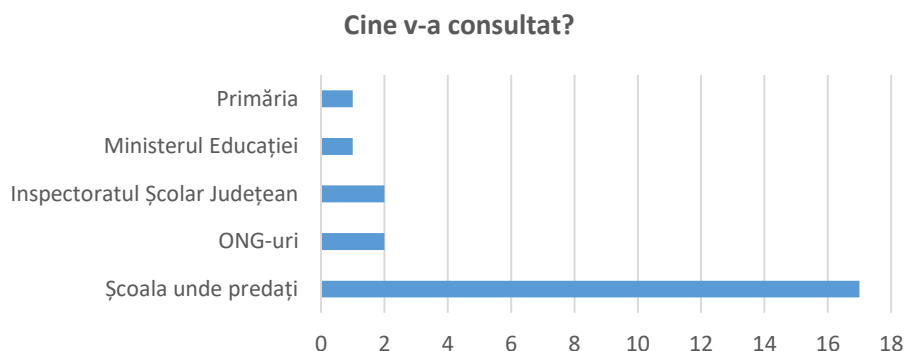

În evaluarea gestionării situației de către instituțiile publice din România atât în anul școlar 2019-2020, cât și în pregătirea pentru anul școlar 2020-2021, 40% din răspunsurile profesorilor acordă nota 1 atât pentru guvern, cât și pentru inspectoratele școlare și primărie. Din cele 3 instituții menționate procentajul cel mare pentru nota este acordat primăriei, cu 50% din răspunsuri. La celălalt pol sunt inspectoratele școlare, urmate de guvern, ambele primind nota 5, dar în procente mici. Din notele de evaluare pentru inspectoratele școlare, doar 5% sunt nota 5, în timp ce din notele de evaluare pentru guvern, doar 2,5% sunt nota 5.

Ca o imagine de ansamblu, se poate observa că tendința majoritară de notare a instituțiile publice este cuprinsă între 1 și 3, majoritar fiind nota 1.

Consultarea profesorilor (RO)

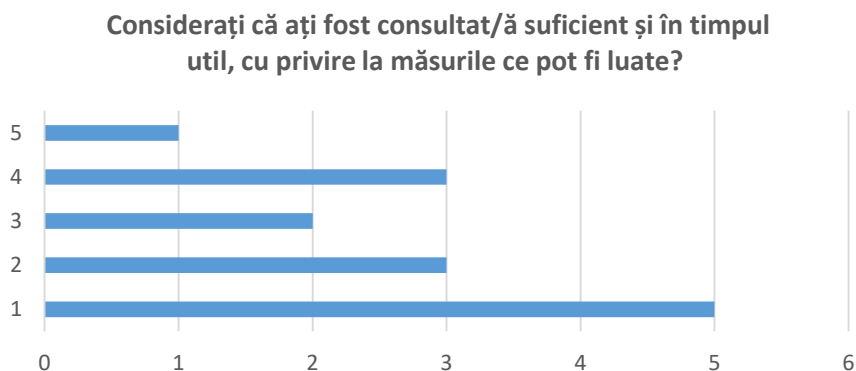

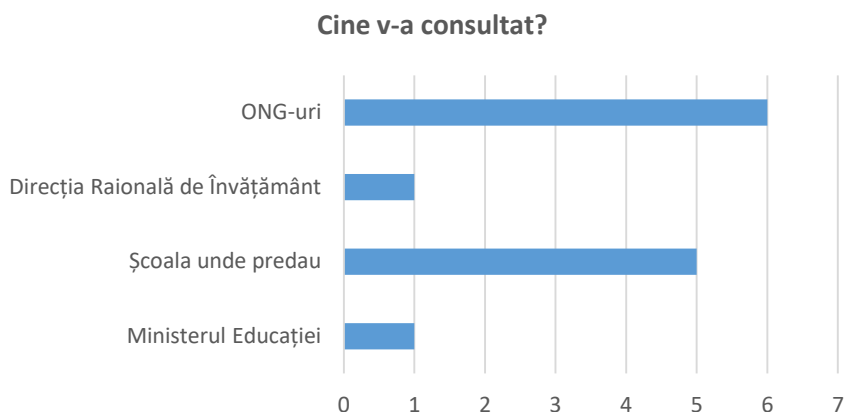
La întrebarea "Dacă ați contribuit în vreun fel (chestionare, discuții etc) cu feedback la organizarea procesului, considerați că părerea dvs. a contat?" 50% din profesorii care au participat la astfel de chestionare au răspuns afirmativ, iar 50% din profesori au răspuns negativ.

În final, profesorii au fost întrebați cum consideră că ar trebui să aibă loc cursurile în anul școlar 2020-2021. Răspunsurile au fost următoarele:

- 30% din profesori consideră că predarea online nu este o opțiune, iar cursurile trebuie desfășurate în școli
- 15% din profesori consideră că predarea online este singura opțiune și că nu trebuie să ne întoarcem în școli
- 55% din profesori consideră că un sistem hibrid în care combinăm cursurile online cu cele ținute față în față este cea mai bună opțiune.

Consultarea profesorilor (MD)

91% din profesorii care au participat și contribuit în chestionare sau discuții privind organizarea anului școlar 2020-2021 consideră că părerea lor a contat și a fost luată în calcul, în timp de 9% din profesori consideră că feedback-ul lor a fost inutil și nu a fost luat considerare.

În final, profesorii au fost întrebați cum consideră că ar trebui să aibă loc cursurile în anul școlar 2020-2021. Răspunsurile au fost următoarele:

- 43% din profesori consideră că predarea online nu este o opțiune iar cursurile trebuie desfășurate în școli
- Niciun profesor nu consideră că predarea online este singura opțiune și că nu trebuie să ne întoarcem în școli
- 57% din profesori consideră că un sistem hibrid în care combinăm cursurile online cu cele ținute față în față este cea mai bună opțiune.

Câteva concluzii

Majoritatea profesorilor consideră că autoritățile au reacționat în timp util, dar în evaluarea gestionării situației, consideră că aceasta a fost deficitară. În acest sens, profesorii nu s-au simțit susținuți de autorități în tranziția în online atât prin cursuri, cât și în achiziționarea de echipamente. Acest lucru pare că s-a remediat pentru anul școlar 2020-2021, când profesorii s-au simțit mai susținuți, având și experiența anului școlar trecut. Privind specific asistența tehnică și pedagogică de anul acesta școlar, profesorii sunt împărțiți, 52% spun că au primit acest tip de asistență, în timp ce 48% consideră că nu l-au primit. Astfel, vedem că sunt localități unde mobilizarea administrația locală a venit mai mult în ajutorul profesorilor.

Cu privire la modul de desfășurarea a anului școlar 2020-2021, deși o parte din profesori nu au fost consultați, majoritatea consideră că sistemul hibrid care combină cursurile online cu cele ținute față în față este cea mai bună soluție, a doua variantă preferată este cea cu predarea față în față, iar ultima, susținută de doar 15% din profesori, este cea exclusiv online. Aceste preferințe sunt implementate astăzi în linii similare, însemnând că majoritatea școlilor din România sunt în scenariul vedere – 8.339 de unități de învățământ pe 4 noiembrie 2020, însemnând participarea zilnică la cursuri, față în față; 5.052

sunt într-un scenariu hibrid, iar 4.265 exclusiv online. Aceste cifre se schimbă în funcție de situația epidemiologică la nivelul școlii, orașului sau județului.

Mesaje ale profesorilor

- Predarea on-line va deveni o realitate în școli. Combinată cu activitatea la școală va putea transforma lecția într-un moment interesant și plăcut pentru elevi și profesori. Frumos ar fi dacă acest lucru s-ar putea realiza cât mai repede. Asta ar presupune ca toți profesorii să știe să lucreze on-line, toți elevii să aibă tablete/laptopuri și conectare la internet. Un vis frumos care ar putea deveni realitate! Trist este că nu știm când! (RO)
- Sunt de părere că procesul educațional trebuie desfășurat în dependență de situație. Dar dacă situația pandemică rămâne neschimbată, propun ca în clasele liceale să se revină la predarea în clasă a disciplinelor din profilul ales, celelate discipline să se producă online. (MD)
- Desfășurarea orelor de curs - conform unui orar centralizat pe platforma Zoom. Între fiecare conferință să fie respectată o pauză de 20 minute. Pe parcursul zilei se pot organiza de la 4 până la 6 astfel de ore. Orelle on-line pot începe de la ora 08:00 cu o pauză de o oră între 12:00 - 13:00 (MD)
- Da, mai puțini elevi în clasă, nu 30 câți vor fi. Si fără această criză ar fi necesară scaderea nr. de elevi într-o clasă. (RO)
- E cam târziu, trebuia deja elaborat un plan pentru situațiile probabile. Orice decizie trebuie să țină cont de toți factorii, profesori, elevi, părinți, resurse pe termen lung. (RO)
- Din punctul meu de vedere este necesara reducerea continuturilor si reducerea nr. de ore, inclusiv eliminarea unor materii si predarea altora in regim interdisciplinar cu 2-3 profesori. Exemplu: romana, istorie si logica, pentru partea de argumentare. (RO)
- Maxim 4 ore pe zi în clase! Timpul cursului mai mic, pauze mai mari, iar orele de ed. fizica, muzica, ed. plastica, religie, ed. civica să se facă afară sau în locuri specifice unde elevii pot învăța cât mai aplicat. (RO)
- Trebuie să existe un set de reguli naționale care să precizeze clar, în funcție de numărul de îmbolnăviri dintr-o localitate, cum se vor face cursurile. Dacă cursurile se vor face online, Ministerul/autoritățile trebuie să asigure cursuri de pregătire pentru profesori, echipament și internet pentru profesori și elevi. Sau nu mai există egalitate de șanse nici măcar formal. Un elev de liceu, care în mod normal făcea naveta dintr-un sat izolat unde conexiunea la internet e proastă și care are un telefon și un profesor care nu știe să folosească platformele online e defavorizat. Apreciez că în școala mea 25-30% din elevi sunt în această situație. (RO)

- 1.Reglementări și proceduri clare, adaptate fiecărei instituții școlare 2.Plan concret de măsuri aplicabile, nu cai verzi pe pereți 3.Valorizarea profesorilor pentru că atitudinea lor față de beneficiarul direct al actului didactic (elevul) este extrem de puternic influențată atitudinea față de ei a autorităților, a ministerelor etc (RO)
- Pentru noi toți, provocarea învățământului la distanță, a fost una care a generat o paralizare și reacții negative la început, întrucât, în lipsa unui sistem pe care să fie așezat acest concept, fiecare profesor s-a pomenit în situația de a-și crea propriile reguli și decide instrumentele pe baza cărora sa-și continue activitatea. Am fost, inițial, fiecare singur pe acest front, dar pe măsură ce lupta cu pandemia s-a transformat în una de poziții, comunitatea pedagogică s-a aliat, a construit baricade și, chiar, a reușește să înainteze. Activitatea didactică niciodată n-a fost ușoară, profesorul nu avut nici anterior prea mult timp liber, acum doar se cere o regândire a strategiei, adaptare la instrumentele digitale disponibile. Instruirea la distanță pentru profesori, ca și pentru elevi, în primul rând, solicită abilitatea de autodisciplină, creativitatea și simțul responsabilității. Vă doresc succese! Desigur, aceasta nu poate fi o soluție pentru termen îndelungat, deoarece o componentă foarte importantă a educației este interacțiunea umană și ceea ce ne-a lipsit în această perioadă, este reacția vie a elevilor în sala de clasă. Îmi doresc, pentru noi toți, bucuria comunicării și instruirii în sala de clasă. Pentru EFOR transmit apreciere pentru intenția de a facilita instruirea la distanță și activitatea prin care au reușit să se solidarizeze cu profesorii și elevii. (MD)
- Luati predarea online in serios, daca se continua asa. Nu lasati elevii doar cu studiul individual sau la latitudinea parintilor. Nu este suficient sa le dam elevilor de lucru si nimeni nu explica sau corecteaza ceva. Copiii devin tot mai recalcitranti si anxiosi, avand lacune tot mai mari. (RO)
- Pentru cei care si-au ales aceasta meserie: fiti dascali cu bune si rele, dedicati-va elevilor vostri, bucurati-va de fiecare reusita a lor, fiti parintiii lor de la scoala; numai astfel vom reusi sa crestem generatii de copii care vor pune educatia pe locul pe care il merita in tara asa in care universul a randuit sa traim. (RO)

Semilunei 7, ap. 1

București

www.expertforum.ro

Puteti susține activitatea EFOR prin
donații sau sponsorizări pe
www.expertforum.ro/doneaza